

Příběh české společnosti

Část první: Od komunistických podvodů k současné krizi důvěry

Představte si společnost, kde se kradlo všude a všdycky, ale nikdo to oficiálně neřešil, pokud to již nebyl takový extrém, který by narušoval uměle vytvořenou sociální celospolečenskou harmonii, což mohla způsobit i závist druhého a následné anonymní udání, anebo to bylo v rozporu se subjektivním zájmem nejvyššího vedení. Představte si společnost, kde se lidé naučili dokonale a perfektně obcházet systém..., uměli podvádět a využívat každou skulinku k vlastnímu prospěchu. A pak si představte, že taková společnost najednou dostala naprostou svobodu bez jakékoli kontroly. Přesně to se stalo v Československu po roce 1989.

Jak vznikaly problémy, které dnes řešíme

Příběh začíná již za komunismu. Zatímco na povrchu vládla zdánlivá rovnost a spravedlnost, ve skutečnosti fungoval složitý systém úplatků, známostí a malých i velkých podvodů. Každý si musel nějak pomoci, protože oficiální systém byl neefektivní a často absurdní.

Vedoucí podniků "organizovali" materiál přes známé, lékaři přednostně ošetřovali ty, kdo přinesli lahev vína, úředníci vyřídili žádosti rychleji za drobný úplatek. Kradlo se v továrnách, skladech i úřadech. Měnily se faktury, falšovaly výkazy, připisovaly fiktivní náklady.

Nejhorší na tom však bylo, že tuto praxi ovládali především ti, kteří byli oficiálně u moci..., straničtí sekretáři, ředitelé státních podniků, vysoký úředníci. Ti měli nejlepší informace, nejvíce kontaktů a největší možnosti. Zároveň perfektně věděli, jak systém obcházet, protože jej sami pomáhali vytvářet.

Komunistický režim tyto problémy nemohl řešit ze své podstaty. Přiznat rozsáhlou korupci a krádeže by znamenalo přiznat, že celý systém nefunguje. Místo toho občas někoho "chytli" jako výstrahy ostatním, ale systematické řešení bylo nemyslitelné. Systém byl závislý na tom, že lidé pravidla obcházejí..., jinak by vůbec nefungoval.

Vznikla tak celá generace lidí, kteří perfektně ovládali umění "organizování", tunelování a obcházení pravidel. Současně získali zkušenosti s řízením velkých podniků a institucí. Měli kontakty, znalosti i majetek..., často ukrytý v zahraničí nebo v šedých zónách.

Když přišla revoluce v roce 1989, tito lidé nikam nezmizeli. Naopak..., byli připraveni lépe než kdokoli jiný. Zatímco obyčejní lidé slavili svobodu a věřili v nový začátek, ti, kteří perfektně uměli využívat systému, si už připravovali půdu pro nové příležitosti.

Disidenti a představitelé revoluce si mysleli, že stačí odstranit komunistický systém a zavést demokracii s tržním hospodářstvím. Necháпали však, že největší problém nebyl ve špatném systému, ale v lidech, kteří jej využívali. A tito lidé zůstali.

Představte si, že máte dům plný zlodějů a místo toho, abyste je vyhodili, pouze změníte zámky. Zloději však mají klíče ke všem nové zámkům..., protože je sami pomáhali vyrábět. Přesně toto se stalo v Československu po roce 1989. Vysoký komunističtí straničtí představitelé po revoluci zakládali občanská fóra, politické strany anebo jednoduše zůstali ve svých dosavadních funkcích, které neměli adekvátní náhradu: soudci, státní zástupci, bankéři, lékaři, advokáti, ředitelé firem apod.

Výsledek? Místo očekávané prosperity a spravedlnosti se problémy jenom prohloubily a dostaly nové dimenze. Ti, kdo uměli krást a podvádět za komunismu, rychle objevili, jak to dělat v kapitalismu – jen mnohem efektivněji a s mnohem většími zisky.

Část druhá: Jak "bílé koně" převzali vládu a proč se situace jen zhoršila

Od revolučního nadšení k systematickému okrádání národa

17. listopadu 1989 se zdálo, že se vše změní. Lidé vyšli do ulic, padl komunistický režim a přišla svoboda. Ale co se skutečně stalo? Místo očekávané spravedlnosti a prosperity se problémy jenom prohloubily a dostaly nové dimenze. Proč?

Václav Havel a ostatní představitelé revoluce stáli před obrovským problémem: koho posadit do vedení země? Disidenti a herci rozuměli politice odporu, ale ne ekonomice a správě státu. Potřebovali lidi, kteří uměli řídit velké instituce, rozuměli financím a dokázali převzít funkce po komunistech.

A kde takové lidi najít? Jedinou skupinou s potřebnými znalostmi byli paradoxně ti, kteří za komunismu pracovali v prognostických ústavech, ekonomických institucích a vysokých funkcích. Tihle lidé perfektně znali systém "zevnitř"..., věděli, jak fungují peníze, jak se řídí podniky, jak se dělají obchody.

Tak se stalo něco zásadního: místo očekávané generační výměny se k moci dostali ti samí lidé, kteří za komunismu ovládali umění "organizování" a obcházení pravidel. Jen teď dostali mnohem větší příležitosti.

Václav Klaus přišel s receptem, který zněl skvěle: rychlá privatizace, volný trh, minimální stát. Problém byl v tom, že Klaus vytvořil pouze pravidla, ale nezajistil jejich dodržování. Místo

regulované ekonomiky vznikla neregulovaná džungle, kde zvítězil ten, kdo uměl nejlépe vytěžit systém.

Představte si fotbalový zápas, kde sudí vysvětlí pravidla a pak odejde ze hřiště. Co se stane? Zvítězí ti, kteří nejlépe umí podvádět (**obcházet pravidla**)..., a přesně ti, kteří měli z komunismu největší zkušenosti.

Kupónová privatizace se stala největším převodníkem majetku v dějinách Česka. Občané dostali kupóny za tisíc korun a mohli za ně koupit podíly v podnicích. Znělo to spravedlivě..., všichni budou mít stejnou šanci. Realita však byla brutálně jiná.

Ti, kteří znali systém zevnitř, se o plánované privatizaci a podrobnostech privatizovaných podniků dozvěděli mnohem dříve, než byla oficiálně vyhlášena, což média tenkrát řešila a zjistila, že informace unikly z kanceláře Václava Klause, který to oficiálně před médii popřel. Proto ti kteří znali budoucí plány, založili investiční fondy a přesvědčili lidi, aby jim kupóny svěřili. "Doneste kupóny k nám, my s nimi lépe naložíme," říkali. Občané to udělali, protože nevěděli, co s kupóny jinak dělat. Nikdo jim nevysvětlil princip ekonomických pravidel a ekonomické liberální politiky. A právě tady začal největší tunel v českých dějinách.

Fondy skutečně získaly kontrolu nad podniky, ale místo jejich rozvoje je začaly systematicky okrádat. Vyváželi stroje do zahraničí, prodávali nemovitosti, převáděli peníze na účty ve Švýcarsku. Když byl podnik "vykuchaný", prostě zůstaly jen dluhy a prázdné haly.

Viktor Kožený s Harvard Capital & Consulting investiční společností, Jaroslav Lizner ředitel centra kupónové privatizace (CKP) a desítky dalších aktérů. Všichni slibovali zázraky a všichni nakonec zmizeli s miliardami, nebo úplatky. Občané, kteří věřili, že se stanou spoluvlastníky prosperujících firem, zůstali s prázdnýma rukama.

Ale nejhorší bylo, že to všichni hlavouni předem věděli a nikdo to nezastavil. Klaus argumentoval, že "rychlost privatizace je důležitější než dokonalost". Ve skutečnosti rychlost sloužila k tomu, aby se nestihlo nic zkontrolovat.

A co se stalo s těmi, kteří tento systém vytvořili? Nic. Klaus se stal předsedou vlády, pak prezidentem. Prognostičtí experti se stali ministry, řediteli bank (ČNB), poradci a členové dozorčích rad u strategických firem. Ti, kteří způsobili největší ekonomické škody v historii země, byli za to odměněni.

Mezi tím běžní lidé začali čelit něčemu, co za komunismu neexistovalo: zadlužování a exekucím. Za komunismu prakticky neexistoval soukromý dluh..., všechno vlastnil stát. Teď najednou mohli lidé přijít úplně o všechno.

A tady přišla další "genialita" systému. Místo aby stát vyřešil problémy s dluhy, vytvořil z nich byznys. V roce 2001 se exekutoři zprivatizovali..., místo státních úředníků se stali soukromými podnikateli, kteří vydělávají na každé exekuci.

Představte si systém zdravotnictví, kde by doktoři vydělávali tím víc, čím více lidí by bylo nemocných. Právě takový systém vznikl s exekucemi. Exekutoři měli ekonomickou motivaci vytvářet co nejvíce exekucí a protahovat je co nejdéle.

ČSSD pod Milošem Zemanem a později Jiřím Paroubkem tuto situaci ještě zhoršila. Místo systémové nápravy pouze kosmeticky "vylepšila" pravidla exekucí. Výsledek? Ještě více lidí skončilo v dluhové pasti a exekutoři měli daleko větší pravomoci a zisky, což dokazuje fakt, že pravá ruka Miloše Zemana byla několikrát médií konfrontována "Vratislav Minář", že vlastní akcie od společností vydělávající na exekuční pasti umělého zadlužování českých občanů.

Zatímco za komunismu se kradly špekáčky, káva, kroužky na závěsy a cihly s pískem, teď se kradly celé firmy a miliardy. A co je nejhorší..., úplně legálně, podle pravidel, která si pachatelé sami napsali, nebo přes mocenské lobby zajistili.

Média, která měla tuto situaci odhalovat a kritizovat, se rychle dostala do rukou těch samých lidí, kteří ze systému profitovali. Místo nezávislé žurnalistiky vznikl systém, kde vlastníci médií měli ekonomické zájmy spojené s politiky a velkými firmami.

Ale co bylo ještě podlejší..., média začala záměrně parazitovat na negativních zprávách a šířit celospolečenskou nedůvěru jen proto, že jim to zajišťovalo masivní zisky, které byli daleko vyšší než u pozitivních zpráv. Média denně bombardovala občany zprávami o tom, jak jsou lidé špatní..., jak kradou, loupí, podvádějí, vraždí, jak všude jsou bílí koně a tunely v bankách. Vytvářelo se systematické očerňování celé společnosti.

Jenže tady byl ten nejzákeřnější trik: ty zprávy byly většinou o lidech, kteří NEBYLI těmi skutečnými transformátory z minulého režimu. Psalo se o nových lidech, kteří započali svoji nelegální éru po revoluci, kteří neměli žádné zkušenosti ani spojení s předrevolučními strukturami. Tito lidé nezastávali žádné funkce v minulém režimu, a viděli možnosti rychlého zisku v nedokonalém systému, který byl postaven na důvěře. O těch skutečných problematických lidech..., o těch, kteří celý systém řídili a vlastnili se prakticky nepsalo.

Tak se vytvořil perfektní kouzelnický trik: ti, kteří způsobili problémy, vlastnili média, byli v politice, v lobby a podobně a ti ukazovali prstem na všechny ostatní. Občané si začali myslet, že problém je v morálním úpadku obyčejných lidí, ne v systémovém okrádání ze strany elit.

A začalo se něco, co za komunismu neexistovalo: systematické šíření strachu prostřednictvím médií. Za komunismu byla cenzura..., lidé věděli, že je někdo cenzuruje, a dokázali si vytvořit vlastní názor. Teď přišlo něco horšího: dezinformace maskované jako svobodná žurnalistika.

Lidé ztratili orientaci. Nevěděli, komu věřit, co je pravda, kdo je na jejich straně. To, co za komunismu spojovalo lidi proti společnému nepříteli, se rozpadlo. Začala atomizace společnosti..., každý sám za sebe.

Lidé dostali tak obrovský strach o své vlastní životy, že si na základě přibývajících negativních informací z médií vytvořili preventivní ochranu, jen proto, aby se jich ona negativa nedotkla: Započala éra všeobecné nedůvěry v cizí lidi, která se neustále prohlubuje každou negativní informací ve společnosti.

Sociální sítě pak tento proces ještě zrychlily. Místo společné diskuse vznikly uzavřené bubliny, kde si lidé potvrzují vlastní předsudky. Kyberšikana, dezinformační kampaně a útoky do extremismu se staly normou.

Výsledek po třiceti letech? Společnost, která je více rozdělaná, více zadlužená a více nedůvěřivá, než kdy byla za komunismu. Paradox je v tom, že systém, který měl přinést svobodu a prosperitu, vytvořil horší problémy než ten systém předchozí.

A ti, kteří to všechno způsobili? Stále jsou u moci, stále profitují, stále tvrdí, že za všechno může někdo jiný. Komunisti, migranti, Brusel, cokoliv..., jen ne oni sami.

Skutečná tragédie není v tom, že se to stalo. Tragédie je v tom, že se to stále děje a většina lidí si myslí, že je to normální, protože je to dlouhodobý udržovaný stav v naší společnosti.

Část třetí: Jediné možné řešení..., Návrat k solidaritě a Družstvo vzájemné podpory

Když se problémy prohlubují a systém se hroutí

Dnes, v roce 2025, stojíme před ještě horší situací než v předchozích dekadách. Problémy se nejen nevyřešily, ale dramaticky prohloubily. A co je nejhorší..., většina lidí si myslí, že je to normální.

Podívejte se kolem sebe. Lidé jsou na sebe zlí, nedůvěřují si, hádají se na sociálních sítích o věcech, které ani pořádně nechápou. Rodiny se rozpadají kvůli politickým názorům.

Sousedé si přestali pomáhat. Solidarita, která dříve spojovala komunity, úplně zmizela.

A to není náhoda. Je to logický výsledek systému, který třicet let učil lidi, že "každý si je svým štěstím strůjcem sám" a "trh všechno vyřeší / respektive neviditelná ruka trhu". Když se ale ukázalo, že trh nevyřeší nic, a navíc vytvoří nové problémy, lidé ztratili logicky orientaci.

Koronavirus v roce 2020 odhalil, jak křehký a závislý je náš systém. Zjistilo se, že české firmy nedokážou vyrábět ani respirátory, že jsme závislí na dodávkách ze zahraničí, že naše zdravotnictví je podfinancované a naše sociální sítě jsou drahé jako síto.

Ale nejhorší bylo zjištění, že když přijde krize, stát ani firmy neumí chránit obyčejné lidi. Místo pomoci přišly úvěry, místo solidarity přišly dluhy. A zase se ukázalo, kdo na krizi vydělá..., ti samí, kteří vydělávali posledních třicet let.

Problém není ryze jenom český. Ve Spojených státech se banky zhroutily v roce 2008 a my jsme pocítili důsledky i tady. Jsme součástí globálního systému, který je postaven na spekulacích, dluzích a nekonečném růstu..., což je na konečné planetě nemožné.

Slovensko má stejné problémy jako my..., vznikly ze stejných příčin, stejnými metodami, stejnými lidmi. Celá východní Evropa je ve stejné situaci. Západní Evropa má jiné problémy, ale také vážné..., migrační krize, ekonomické nerovnosti, ztráta důvěry v instituce.

A co se stane, když se nic nezmění? Problémy se budou jen prohlubovat. Lidé budou ještě více zadlužení, ještě více nespokojení, ještě více rozdělení. Mladí lidé nebudou mít na vlastní bydlení, staří nebudou mít na důstojné stáří. Společnost se bude rozpadat rychleji než dosud. Iracionální chování v iracionálním systému se stane normou. Když systém nedává smysl, lidé začnou jednat iracionálně jako způsob obrany. Konspirační teorie, extremismus, únik do virtuálních světů..., to všechno jsou reakce na nefunkční realitu, která je postavena čistě na ekonomické prosperitě.

Alternativy existují, ale musíme se nebát a chtít je přijmout..., a v prvé řadě musíme uznat že má systém velký sociálně-morální problém...

Existují však země, které dokázaly udělat věci jinak. Finsko například vybudovalo systém, kde stát skutečně slouží občanům, ne korporacím. Finské školství je nejlepší na světě, finské zdravotnictví funguje, finská demokracie je transparentní.

Jak to dokázali? Rozhodli se, že veřejné služby nebudou obchod, ale služba občanům. Vzdělání je zdarma od základní školy po univerzitu. Zdravotnictví je dostupné všem. Sociální systém skutečně chrání lidi před chudobou, ale zároveň motivuje k práci.

Dánsko zase vyřešilo problém důvěry. Dánové patří mezi nej spokojenější národy světa, protože jejich systém je spravedlivý a transparentní. Každý ví, že když se bude snažit, bude mít na důstojný život. A když se ocitne v problémech, komunita mu pomůže.

Island dokonce zavřel bankéře, kteří způsobili finanční krizi v roce 2008. Místo zachraňování bank zachránili obyčejné lidi. A funguje jim to dodnes.

Ale my se neinspirujeme úspěšnými zeměmi. Místo toho posloucháme ty samé lidi, kteří nás dostali do problémů. Klaus stále mluví o "blahodárnosti trhu", zatímco kolem nás všechno krachuje. Zeman křičí na migranty, zatímco české rodiny přicházejí o domy kvůli exekucím. Fiala hovoří o stejných platech jako mají v Německu a Babiš pomůže úplně každému člověku na planetě.

Družstvo vzájemné podpory..., návrat k lidskosti

Ale existuje řešení, které vychází přímo z naší tradice a zároveň využívá nejmodernější poznatky. Družstvo vzájemné podpory EveryOne není utopie, ale konkrétní, praktický plán, jak vrátit moc do rukou obyčejných lidí.

Představte si systém, kde se například 300 000 lidí dobrovolně rozhodne spojit síly. Každý přispěje tisíc korun a společně vytvoří kapitál 300 milionů korun. Za tyto peníze postaví první 3-4 strategické společnosti, které budou pracovat pro členy družstva, ne pro externí akcionáře.

Pak přijde druhá vlna..., až 1,2 milionu lidí. S kapitálem 1,2 miliardy korun založí družstevní banku a družstevní pojišťovnu. Členové budou mít levnější hypotéky, lepší pojištění, spravedlivé podmínky. Zisky nebudou odcházet do zahraničí nebo do kapes spekulantů, ale zůstanou v systému.

A pak přijde třetí vlna..., bez omezení počtu členů. S masivním kapitálem začne družstvo financovat projekty třetích stran..., ale vždy s podílem na vlastnictví. Když milion lidí společně zafinancuje energetickou společnost, může požadovat, aby energie byly levnější pro obyčejné lidi, ne dražší kvůli ziskům akcionářů.

Tohle není komunismus ani kapitalismus..., je to něco úplně nového. Demokratické vlastnictví, kde každý člen má jeden hlas bez ohledu na výši vkladu. Tržní efektivita, protože firmy musí být konkurenceschopné. Sociální odpovědnost, protože zisky slouží členům, ne spekulantům. Nejgeniálnější je ale propojení s pojišťovacím systémem. Místo státní garance vytvoří družstvo vlastní garanci pro všechny finanční produkty u všech bankovních i nebankovních domů. 30 miliard korun ročně z 5% poplatků poskytne masivní kapitálovou základnu pro pojištění všech úvěrů a pojistných produktů...

Výsledek? Konec exekucí. Když člen družstva přijde o práci nebo onemocní, pojišťovna zaplatí splátky a převezme dluh. Žádné exekuce, žádné ztráty domovů, žádné sociální vyloučení. Místo toho fair play jednání a možnost se postavit na nohy.

Banky přestanou soutěžit v tom, kdo lépe "vytuneluje" klienty, a začnou soutěžit v tom, kdo nabídne lepší služby. Pojišťovny nebudou hledat výmluvy, jak se vyhnout výplatě, ale budou mít garantované financování od družstva.

Proč to funguje a proč to dává smysl?

Družstvo díky systémovému řešení vrací něco, co jsme dávno ztratili..., pocit, že jsme ve všem společně. Když se členu družstva něco stane, není sám. Má za sebou komunitu a systém, který mu pomůže. A když se mu daří, pomáhá ostatním.

Ekonomicky je to také geniální. Místo toho, aby lidé platili marže bankéřům, spekulantům a exekutorům, platí sami sobě. Peníze se přelévají uvnitř systému, místo aby odcházely ven. Politicky to není závislé na žádné straně. Družstvo si může založit kdokoli, kdykoli. Nepotřebuje se čekat na volby, na poslance, na schválení zákonů. Je to čistě občanská iniciativa, která využívá existující právní rámec.

A nejdůležitější..., vrací to lidem kontrolu nad vlastním životem. Místo toho, aby se modlili k politikům nebo bankéřům, aby jim pomohli, pomáhají si sami. Demokraticky, transparentně, spravedlivě.

Představte si Českou republiku, kde by družstvo mělo deset milionů členů. Levnější energie, levnější hypotéky, žádné exekuce, spravedlivé mzdy, kvalitní služby, žádný stres. A především..., návrat důvěry, solidarity a lidskosti.

Není to utopie. Je to návrat k tomu nejlepšímu z naší tradice..., k vzájemné pomoci a spolupráci. Kombinované s nejmodernějšími ekonomickými nástroji a demokratickým řízením.

Nejkrásnější na tomto řešení je, že nepotřebujeme čekat na nikoho. První kroky můžeme udělat už dnes. Založit družstvo, začít hledat první členy, připravit první projekty.

Potřebujeme k tomu jen dvě věci: odvalu a solidaritu. Odvalu říct si, že současný systém je nefunkční a my si vytvoříme vlastní. A solidaritu..., ochotu pomoci druhým s vědomím, že oni pomohou nám.

Tohle je příběh o tom, jak se společnost může vrátit k lidským hodnotám, aniž by ztratila efektivitu. Jak může být ekonomika spravedlivá, aniž by přestala být produktivní. Jak mohou obyčejní lidé převzít kontrolu nad vlastním osudem.

Rozhodnutí je na nás. Můžeme pokračovat ve starých kolejích a čekat, až se problémy vyřeší samy, což se nestane. Nebo můžeme začít budovat něco nového, lepšího, lidštějšího.

Historie ukázala, že největší změny nevznikají shora, ale zdola. Od obyčejných lidí, kteří se rozhodnou, že chtějí žít jinak.

A čas nastal právě teď, nikoli později...

To je konec mého příběhu a jedné kapitoly...

...Začátek nové kapitoly je už na vás

Petr Every